

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XVI. Mutinen. seu Carpen. collationis ordinum. De collatione ordinum, seu concessione litterarum dimissorialium pro eis suscipiendis, An competat inferiori Prælato loci Nullius, habenti cum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

magis commendatario, quoniam cum ista Ecclesia supponeret subjectivè unita, & membra dictorum Monasteriorum, vel alicujus eorum, exinde resultabat non intrare concursum juxta formam à ³ *S. Conc. Trid.* præscriptam, sed provisionem faciendam esse ad nominationem Prælati seu Rectoris Ecclesiæ, cui illa est unita juxta constitutionem *Pii V.* sub approbatione tamen tam circa idoneitatem, quam circa vitam, & mores per loci ordinarium ut in *Senogallien. Parochialis*, & in aliis in sua materia *sub tit. de Parochis*.

Quoerò ad modum, ut scilicet Commendatario licitum esset, omnino independenter ab Ordinario, etiam circa dictam approbationem, ac successivam jurisdictionem, in concernentibus curam animarum & administrationem Sacramentorum, dictam Ecclesiam providere, tanquam in loco verè *Nullius*, & de territorio separato, ut est sensus decisionis, omnino improbabilis, nullique fundamento innixa videbatur dicta resolutio, quoniam ut frequenter in præcedentibus habetur, punctus jurisdictionis per *Sac. Concilium Trident.* & Apostolicas Constitutiones delegatæ Episcopis seu locorum Ordinariis, non consistit in ipsis Ecclesiis materialibus, minusc; in personis earundem Ecclesiarum servitio additis, sed in populo seculari vivente in territorio, & Diocesi Episcopi, qui dicitur illarum ovium Pastor, & consequenter quantumcumque amplum sit privilegium exemptivum ipsarum Ecclesiarum, earumque personarum, etiamsi constitutum qualitatè *Nullius*, & impropriè territorii separati, ut supra, non inde tamen inferri potest ad jurisdictionem activam in Clerum & populum viventem in alieno Territorio, atque ad istius curam, & administrationem independentem à proprio Episcopo, & successivè illa superioritas seu delegata jurisdictione, quæ locorum Ordinariis in Ecclesiis, & personis quantumvis exemptio ratione curæ, & Sacramentorum tribuitur, est causativa, & in ratione passiva ipsius populi subjecti, quasi quod non subditus, & exemptus, volens se ingerere in cura, & regimine ovium Episcopo commissarum, ita per quemdam quasi contractum, propriæ exemptioni renunciare videatur, atque se subicere illi, cujus administrationem suscipit, Ad instar illius, qui aliàs non subditus, fit talis ratione muneris seu administrationis ab aliquo susceptæ circa concernentia ipsam curam seu administrationem, Ac aliàs, cum frequenter casus tribuat, quod aliquod Monasterium seu alia Ecclesia major, ut in specie casus dabat in his Monasteriis, multas Ecclesias subjecta, & de mensa seu censitas haberent in pluribus Diocesisbus sparsas, esset dare maxima inconvenientia penè impracticabilia, unâ cum monstro dandi plura capita in eodem corpore, quodque propriè oves regerentur ab alienis pastoribus, & inferioribus ministris ipsi Episcopo, & principali pastori ignotis, quo nil absurdius.

Eatenus autem, ut supra, insinuabam, ut quoad substantiam provisionis Ecclesiæ, Justitia magis assisteret Commendatario, ad cujus nominationem absque concursu dicta Ecclesia providenda esset, quatenus constaret de unione quæ supponebatur, ita ut illa dici posset membrum Monasterii, & de mensa, Sectis autem ubi esset solium de ejus jure patronatus, seu simpliciter censita, juxta distinctionem, de qua in dicta *Senogallien. Parochialis sub tit. de Parochis*, ita ut hujusmodi quæstiones hodie soleant esse magis facti, & applicationis, quam juris, super natura scilicet, & æqualitate subjectionis Ecclesiarum inferiorum.

Sive ad summum, dictum indultum Apostolicum in hoc remanere videbatur operativum, atque juris communis dispositionem alterare, quod scilicet, etiamsi Ecclesia esset simpliciter censita, seu aliàs subjecta, ita tamen quod non concurreret formalis unio & qualitas de mensa, adhuc cessaret forma, concursus, atque provisio facienda esset, vel per ipsum Prælatum tanquam de Ecclesia regulari juxta *decisionem Penia 443. & 585.* vel ad ejus nominationem juxta *decisiones 102. par. prima & 204. par. 2. rec. cum aliis in dicta Senogallien.* cujus contrarium de jure procederet, ut apud *Orthob. decisionem 179. & 223. Bonon. Parochialis 24. Aprilis 1651. Melio, & in eadem Senogallien.* Nullatenus verò quoad alios effectus influentes in populum, ut supra, Ideoque dicta resolutio subsisteret nullo pacto potest, ut scio pluries fuisse sensum indubitatum & concordem S. Congregationis Concilii.

MUTINEN
SEU CARPEN. COLLATIONIS
ORDINUM.
PRO
ARCHIPRESBYTERO CARPI,
CUM
EPISCOPO MUTINEN.

*Casus resolutus per Sacram Congregationem
Concilii pro Episcopo.*

De collatione Ordinum seu concessione literarum dimissorialium pro eis suscipiendis, an competat inferiori Prælati loci *Nullius*, habenti cum territorio separato plenam jurisdictionem quasi Episcopalem, vel potius Episcopo viciniore.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Casus controversia super collatione Ordinum seu concessione literarum dimissorialium competente Prælati inferioribus, & num. 3.*
- 2 *De Ecclesia Carpen. ut sit Nullius & extra omnem Diocesim.*
- 3 *De eadem materia de qua num. 1.*
- 4 *Damnantur loca Nullius sub inferioribus Prælati.*
- 5 *Datur temperamentum cum quo hac materia collationis ordinum in his locis Nullius practicari deberet.*

D I S C. XVI.

Prohibente *Sac. Concilio Tridentino sess. 23. de Reforma. cap. 10.* Abbatibus aliisque inferioribus Prælati, quamvis exemptis & *Nullius*, collationem Ordinum minorum, in cujus possessione erant, & concessionem literarum dimissorialium pro Sacris à quocumque sibi bene viso Antistite suscipiendis, totumque id Episcopis reservando; Cum antiquitus dubium esset, an dicta Conciliaris dispositio completeretur inferiores Prælatos cum territorio verè separato omnimodam ordinariam & quasi Episcopa-

1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

piscopalem jurisdictionem habentes, vel potius conveniret solum Prælati exemptis & spirituales jurisdictionem habentibus in locis existentibus intra limites Diœcesis. Idcirco hujus puncti adhuc indecisi determinatione pendente, Sacri Concilii Congregatio per modam provisionis hujusmodi facultatem delegare solita fuit alicui Episcopo ex vicinioribus, Ac præsertim de Anno 1613, id sequutum fuit in hoc Archiepiscopatu Carpen. dictam collationem committendo Episcopo Mutinen. Cùm autem postea, tam per ipsam S. Congregationem, quam per Rotam declaratum fuisset, jurisdictionem à dicto S. Concilio Episcopis in certis casibus delegatam, intelligendam esse in locis exemptis, ac sub Abbatum, aliorumque inferiorum Prælatorum jurisdictione, intra tamen Diœcesum limites existentibus, ut verè litera Concilii disponit, non autem in locis, qui extra quamcunque Diœcesim, cum formali separatione territorii, verè sunt *Nullius*, cum tunc isti Prælati venire dicantur sub nomine Ordinarii loci, juxta distinctionem de qua in *Toletana, in Maceraten. in Astoricens. Hispalen.* & aliis hoc tit. frequenter, Hinc nonnulli ex hujusmodi inferioribus Prælati territorium separatum ut supra habentibus, curarunt ab eadem Sac. Congregatione, prædictæ provisionalis delegationis revocationem, obtinere, proindeque dictam etiam facultatem exercere, ut præsertim sequutum fuit cum Monasterio S. Stephani in Bosco habente talem jurisdictionem in locis de quibus in celebri *decis. 54. Martin. Andr.* quæ est in hac materia magistralis, atque cum Archiepiscopo Altamuræ & cum aliis, acita etiam in his specialibus terminis, pro Monasterio Trinitatis Cavæ Ordinis Cassinensis talem jurisdictionem in certis locis habente, declaravit Rota in *Caven. collationis Ordinum 26. Junii 1654. coram Verospio post Tondur. de pension. dec. 31.* Hinc propterea Archiepiscopus Carpen. ejusdem omnimodæ quasi Episcopalis jurisdictionis, cum territorio separato, certius & indubitatus possessor, & cum exercitio omnium aliorum actuum ad prædictam delegatam jurisdictionem pertinentium, ut constat ex copiose pro eo deductis per *Ciarlin. controov. 220.* eamdem provisionem removeri petiit, ut ita ipse suam plenam jurisdictionem, etiam in hac specie possit exercere; Verùm se opponente Episcopo Mutinen. assumpta que desuper formali disputatione in dicta S. Congregatione Concilii.

Scribentes pro Episcopo cum longa superflua allegationum serie, transcribendo decisiones editas in *Toletana jurisdictionis 9. Maij 1659. 21. Maij 1660. & 27. Januarii 1662. coram Bevilacqua* probare conabantur, id Episcopo ex delegata jurisdictione ad limites Concilii Tridentini competere; Sed verè hoc motivum extraneum erat à casu controversiæ, cum nullibi appareret istud Oppidum intra Diœcesis Mutinen. fines positum esse, Quinimò potius de contrario, ac territorii separatione constat evidenter, & in continenti ex claro Privilegio Apostolico *Calisti tertii*, continente, quod cum controversia esset inter Episcopos *Mutinen. & Regien.* super hujus Ecclesiæ ejusque territorii situatione, Rex fundator, ad hujus controversiam dirimendam, cupiensque eam immediatè sub Sedis Apostolicæ jurisdictione per suum Prælatum regi, utrique Episcopo respectivè, quamdam dedi recompensam, atque ita de eorum consensu ex dicto Privilegio status Ecclesiæ firmatus est, ut extrà utramque Diœcesim existens, Sedi Apostolicæ immediatè subjaceret, Quod è clarè com-

probat observantia, dum absque eo quod unquam de contrario doceretur, *Dataria*, & *Cancellaria Apostolica* huc tanquam Ordinario literas Apostolicas dirigere consuevit, quod non sequitur in Prælati inferioribus in aliena Diœcesi existentibus, quibus rescribere non solet, omnesque enunciaturæ in eisdem literis Apostolicis aliisque actibus utuntur vocabulo *Nullius*; Item synodus Diœcesanam indicere solitus fuit, concursus ad Parochiales peragere, eoncionatores & Confessarios approbare, & monialium Monasteria regere, & visitare, aliaque omnia gerere ad omnimodam ordinariam quasi Episcopalem, etiam à Concilio delegatam jurisdictionem spectantia, ut latè enumerat *Ciarlin. dicta controov. 220.* Quibus positis, juxta receptam distinctionem, intrabat etiam facultas concedendi literas dimissoriales pro Ordinibus suscipiendis, juxta punctualiter firmata in dicta *Caven. Collationis Ordinum coram Verospio dec. 31. post Tondur. de pens.* ubi concordantes, ac etiam juxta ipsiusmet Sac. Congregationis observantiam, dum consimiles suspensiones in aliis Prælati eamdem jurisdictionem habentibus revocaverat.

His non obstantibus, S. Congr. sub die 18. Julii 1664. contrarium respondit, Quamvis enim pro certo haberet, stante dicto privilegio in primava fundatione concessio, cum subsequuta observantia, quod hujusmodi territorium esset separatum seu *Nullius*, Nihilominus moderni Patres d. Congregationem regentes, in diversa videntur esse sententia, quam antiquiores, Opinantes hujusmodi actum collationis Ordinum, regulandum non esse eodem jure quo regulantur ceteri actus, ad delegatam jurisdictionem pertinentes, de quibus *sess. 24. de refor. c. 20.* & in plerisque aliis Concilii locis, dum constat quod per speciale Capitulum super hoc sollicitu providere voluit, interdicendo etiam illius exercitium per annum Capitulis Cathedralium Sede vacante, ad quæ non dubitatur universam Episcopalem jurisdictionem, etiam generaliter delegatam transferri, Quasi quod sit actus peculiariter Episcopali Ordini commissus, Atque istam aliqui credunt fuisse Concilii intentionem, præsertim dum etiam in verbis, non contentum Concilium de explicandis Prælati exemptis, addidit, etiam *Nullius*, quod verbum significare videtur hujusmodi intentionem, prævalere debentem cortici & figuræ verborum, ex quibus inspecto ejusdem Capituli contextu, literaliter liquet Concilium loqui de solis locis intra Episcoporum Diœcesim existentibus, quibus vocabulum *Nullius* per quamdam impropriatam ad significandam magnam exemptionem, etiam sine vera & reali separatione territorii quandoque tribuitur, ita ut intentio verbis prævalere debeat, Non curatà dicta punctuali, decisione Rotæ, utpotè emanata una tantum parte informanti, in contumaciam Episcopi non curantis comparere, neque jura suæ Ecclesiæ tueri, undè non levis suspicio collusionis seu complacentiæ habita fuit. Ad eò ut etiam cum Archiepiscopo Altamuræ, cujus jurisdictionis, ob Regionum ministrorum assistentiam tanquam de Jure patron. Regis magis præservari solet, adhuc super hujusmodi specie jurisdictionis, seadem Congr. præjudiciales dederit provisiones Episcopo Gravinensi, viciniori favorabiles, ac etiam in Abbatia Nonantulana, quam pariter non dubitatur esse *Nullius*, cum territorio separato, & jurisdictione quasi Episcopali, adhuc ista species jurisdictionis circa Ordinum collationem ex ejusdem Congr. rescriptis, non ad Abbatem, sed ad Episcopum adjacentem pertinet. Re-

Resolutio in stricta juris censura parum probabilis videbatur, quoniam verba Concilii hoc loco sunt nimis clara, circa restrictivam ad loca existentia intra Episcoporum Dioceses, Undè propterea, quoties verba sunt clara, tunc intentio per argumenta, & interpretationes de facili admittenda non est ad text. in l. ille aut ille §. cum in verb. ff. de legat. 3. cum concordantibus collectis per *Ror. dec. 44. n. 14. par. 11. rec.*

Quia verò diffidentia circa hujusmodi speciem habita, etiam de Capitulis Cathedralium, ac etiam dicta consideratio specialis provisionis super eadem specie facta per Capitulum separatum, satis ostendere videntur, intentionem Concilii fuisse, hunc actum, ut potè majoris importantiæ, & Episcopali ordini propriè incumbentem, regulandam non esse eodem jure, quo reliquum genus actuum ad delegatam jurisdictionem pertinentium; Hinc proindè non improbabiler applicari posse considerabam eam juris propositionem, quam in conventionibus, & ultimis voluntatibus receptum habemus, ut substantia voluntatis, cortici, & formalitati verborum prevalere debeat, *Mantic. de consuetur. lib. 3. tit. 3. num. 9. & de tacit. lib. 2. tit. 7. num. 1. cum seqq. Merlin. decif. 692. num. 46. Burat. decif. 113. num. 7. & sapius.*

Et fortius ex congruentiæ ratione quam experientia induxit, multorum inconvenientium, ex omnimoda Episcopali jurisdictione resultantium in locis sub hujusmodi Abbatibus, & inferioribus Prælatibus existentibus, in quibus nimium licentiosè vivi solent, atque Ecclesiastica disciplina parùm servari, Undè pro mea sententia, sancta & laudabilis res esset, ut hujusmodi jurisdictionis species in universum supprimeretur, omniaque loca ad antiquam *Dyonisi* divisionem sub Diocesisbus redigerentur; Ab initio etenim quo Rom. Curiam praticare cœpi, jam antea conficius scandalorum, & inconvenientium, quæ in hujusmodi locis *Nallius* frequenter praticantur, videns tantas ceremonias, quæ in Episcoporum creatione adhibentur, in eo scilicet, prævia diligenti informatione, eligendo, deindè examini coram ipso Papa, & Card. ac pluribus ex doctioribus Curie vitis exponendo, Necnon prævio processu super natalibus, vita, & moribus in uno Consistorio præconizandi in altero verò proponendi, Ac demum in actu consecrationis tot rigorosa juramenta super Ecclesie defensione, & ovium sibi commissarum recto gubernio exigendi; Idcirco omninò incongruum censui, dictas ceremonias & diligencias adhibendas esse pro exercendo illo munere, quod admiffim, & in omnibus exercent hujusmodi inferiores Prælati, in quibus nulla diligentia adhibetur, & quorum auctoritas pendet, vel ex sola sæculari potestate, vel ex aliquorum Regularium electione, ut contingit in Abbatibus Regularibus, quorum mores, & sufficientiam eligentes, vel deputantes spectare solent principaliter pro regendo ipsorum Regularium Conventu, non autem pro exercenda jurisdictione Episcopali in Clerum & populum, & sic est verè inconveniens, quo nullum majus.

Dicebam tamen post hujusmodi resolutionem aliquibus ex Eminentissimis PP. Melandare quidem Congregationis intentionem, ut potè satis rationabilem, ac proprio genio adaptatam, sed præsentem resolutionem salvari non posse ab improbabilitate, nisi generaliter cum omnibus consimilibus inferioribus Prælatibus idem praticetur; Aut enim d. ratio

subsistit, aut non, & utroque casu, injustum, atque incongruum est, ut cum unis praticetur, & non cum aliis, cum omnium eadem sit jurisdictio, & auctoritas; Ac etiam quod explicari deberet, ut id committatur alicui Epif. tanquam viciniore, eodem modo quo Constitutio *Greg. XIV.* super materia Ecclesiasticæ immunitatis, aliæque Constitutiones Apostolicæ, idemque Concilium in aliquibus actibus committunt, & hoc nè ille Episcopus, cui tanquam viciniore provisionaliter ut supra iuste jurisdictionis actus delegatus fuit, ex illius exercitio, paulatim tractu temporis prætereundum valeat loci titulationem intrà Diocesium, & successivè jure Diocesano universam jurisdictionem delegatam.

Quinimò, cum ex dicto foundationis privilegio constet, antiquitus esse in controversia inter Episcopos *Mutinen. & Reggien.* num ista Ecclesia, cum ejus pago, & ambitu, esset intrà unius, vel alterius Diocesis fines, Idcirco omninò congruum dicebam, ut ita in reliquis hujus Prælati jurisdictionis præservativa remaneret, neque antiquis Episcopi *Reggien.* Juribus injuria fieret, alternatim iste Jurisdictionis actus utriusque Episcopo delegari deberet, Eo etiam adjecto temperamento praticato in Oppido *Altamura* & in aliis, ut scilicet Episcopus viciniore, non possit Ordines conferre, vel literas dimissoriales ad eos suscipiendos concedere hujusmodi Prælatorum subditis, nisi prævisis proprii Prælati literis testimonialibus, cum ita remaneat utriusque consultum, atque pro hac declaratione consulebam redeundum esse ad Congregationem, Incertum autem est, quid sequutum sit deindè, dum amplius agentes pro Archiepresbytero non vidi; Et sic reflectendo ad veritatem gravamen in eo consistere credebam, quod desuper generalis provisio non fieret, quia justum non est, ut unus sit filius & alter privignus, sed omnes eandem Jurisdictionem habentes pariformiter tractari convenit.

A Q U I L A N A J U R I S D I C T I O N I S

P R O

E P I S C O P O,

C U M

ABBATE SEU PRÆPOSITO
S. JOANNIS IN PERSI-
CETO.

Casus decifus per Sac. Congregationem Concilii pro Episcopo.

Si ex concordia, seu aliàs Prælato inferiori competit omnimoda jurisdictio, etiam in casibus venientibus sub delegata, reservato solum Episcopo jure visitandi Ecclesiam, Quid sub hoc jure veniat; Et an visitare possit personas eidem Ecclesie inservientes, eorumque causas, & titulum Beneficiorum cognoscere.

SUM